

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

Élelmiszerlánc-védelem - létfontosságú létesítmények

dr. Oravecz Márton

elnök

Budapest, 2014. május 22.

Változás az élelmiszer ellenőrzés szemléletében

Az Európai Unió tagjaként Magyarország az élelmiszerjogot érintő **átfogó változtatásokba** kezdett:

- **Lánc-szemlélet** kialakítása,
- **Hangsúly áthelyezése a nyomonkövetésre és a megelőzésre,**
- **Hangsúly eltolódása a kockázatelemzésen alapuló rendszer felé.**

Lánc szemlélet kialakítása I. lépés

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről

élelmiszerlánc-felügyeleti szervként,

- élelmiszer- és takarmánybiztonság
- állategészségügy, állatvédelem
- állatgyógyászati termék
- növényegészségügy és növényvédelem

előállítás, kereskedelem és felhasználás
vállalkozások engedélyezés vagy regisztráció
tevékenység és termék ellenőrzés

igazgatás és laboratórium feladatok

Lánc szemlélet kialakítása II. lépés

2012. március 15-től

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

(NÉBIH) létrejötté

22/2012. Korm. Rendelet

5. § (1) A NÉBIH-et a Kormány

- a) növénytermesztési hatóságként,
  - b) talajvédelmi hatóságként,
  - c) élelmiszerlánc-felügyeleti szervként,
  - d) tenyésztési hatóságként,
  - e) erdészeti hatóságként,
  - f) vadászati hatóságként,
  - g)³ halgazdálkodási hatóságként
  - h) borászati hatóságként,
  - i) mezőgazdasági igazgatási szervként,
  - j) pálinkaellenőrző hatóságként
- jelöli ki.

Változás az élelmiszer ellenőrzés szemléletében

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

1. megnézzük - milyen a termék és mit csinál a vállalkozó
mind a terméket,
mind a tevékenységet **önmagában vizsgáltuk**
2. elolvassuk - hogyan végzi a tevékenységét →
szabályozott és dokumentált folyamatok HACCP
3. elemezzük - kockázat elemzés **az élelmiszerláncban** ->
a legrosszabb/leggyengébb láncszem keresése
a legnagyobb változást legkevesebbéért
4. kutatjuk - hálózatkutatás, **az előállítási/kereskedelmi és
esemény láncolatokat** összekötő események,

Változás az élelmiszer ellenőrzés szemléletében

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

A jellemzői:

- 1 -> 4 - egyre több adat – csak elektronikusan vizsgálható/értelmezhető - **folyamatos fejlesztés**
- 3 és 4. tervezése egyre függetlenebb az ellenőrtől – **ellenőrzés és tervezés teljes szétválása (kivétel a nem jogkövető tevékenység)**
- új típusú ellenőrzés elemek – **adatmentés**
- **szétválik jogkövető és a nem jogkövető vállalkozások/események elemzése és kezelése**

Változás az élelmiszer ellenőrzés szemléletében

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Alapvetően jogkövető vállalkozások esetében:

- „hagyományos” kockázat elemzés
  - az engedélyezett és regisztrált tevékenységek között
- „hagyományos” termék monitoring
  - határérték betartásának ellenőrzése
- „hagyományos” vállalkozás/tevékenység ellenőrzés
  - 1 ellenőr és csekklisták
- „hagyományos” szankciók
  - intézkedési terv és bírság

Változás az élelmiszer ellenőrzés szemléletében

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

NEM jogkövető vállalkozások esetében:

- más a kockázat elemzés
  - egyéb információ gyűjtés/szerzés, gazdasági haszon
- más a termék (monitoring) vizsgálatok
  - akár az alap információk ellenőrzése is – marhahús
- más a vállalkozás/tevékenység ellenőrzés
  - legalább 2, de több ellenőr és a feltárt események alapján
- más a szankciókra van szükség
  - nem lehet intézkedési terv, a bírságot nem fizetik meg, termék és termelési eszköz lefoglalása, eltiltás

Élelmiszerlánc-védelem kockázat és esemény kezelés

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Az kockázat és esemény felosztható (önkéntesen):

- véletlen események – nincs célja
- szándékos – van célja
  - bosszú ~ egyedi (kirúgott munkatárs)
  - anyagi haszonszerzés ~
szervezett bűnözés/fekete gazdaság
  - emberi megbetegedés és zavarkeltés ~
bioterrorizmus

Élelmiszerlánc-védelem kockázat és esemény kezelés

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Véletlen események – nincs célja

- időjárási esemény – árvíz
- környezetszennyezés – nehézfém, dioxin, E-coli
- baleset – tűz, műszaki hiba

Annál nagyobb **a károkozás** minél nagyobb kiterjedés egy időben, minél később derül rá fény, minél alapvetőbb felületen következik be (áram kimaradás)

Döntő lehet a legszűkebb keresztmetszet és egymást erősítő események

Élelmiszerlánc-védelem kockázat és esemény kezelés

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Szándékos – van célja

- bosszú ~ egyedi (kirúgott munkatárs)
- anyagi haszonszerzés ~
szervezett bűnözés/fekete gazdaság
- emberi megbetegedés és zavarkeltés ~
bioterrorizmus

Itt is igaz, annál nagyobb **a károkozás** minél nagyobb kiterjedés egy időben, minél később derül rá fény, minél az élelmiszerlánc elején következik be (alapanyag)

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Együtt gondolkodás indulhat el, hatósági és a vállalkozások oldaláról

A létfontosságú létesítmények jogszabályi környezet felületet ad(hat) az együtt gondolkodásra:

- véletlen események – nincs célja
- szándékos – van célja
  - bosszú ~ egyedi (kirúgott munkatárs)
  - emberi megbetegedés és zavarkeltés ~
bioterrorizmus

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvényben

az európai kritikus infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló, 2008. december 8-i 2008/114/EK tanácsi irányelvnek

65/2013. (III.8.) Korm. rendelet

2013 márciusában kiadásra került a **létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtásáról szóló 65/2013. (III.8.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: Rendelet), amely már mindazon részletszabályt tartalmaz, amely a törvényben meghatározottak teljesítéséhez szükséges és megfelelő iránymutatást ad az ágazati szintű jogszabályok elkészítéséhez és kiadásához

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

540/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet

ágazati szabályozás, amely a **létfontosságú agrárgazdasági rendszerelemek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről** szóló 540/2013. (XII. 30.)

Kormányrendelet címen került kihirdetésre, megfelelő módon egészíti ki az Lrtv. és a Rendelet által meghatározottakat és együtt alkalmazásukkal kizárólag azon agrárszereplők kerülhetnek csak azonosításra, akik meghatározó elemei a lakosság ellátásának és az ország zavartalan mindennapi életének.

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Létfontosságú létesítmények esetén

ágazati kijelölő hatóságként

a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hatóság,

javaslattevő hatóságként

a megyei kormányhivatalok szakmai igazgatósága
az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi
igazgatósága

Hét szakmai terület:

- Genetikai alapok megőrzését szolgáló létesítmények;
- Oltóanyag előállítására szakosodott intézmények –
Állatgyógyászat;
- Állati tettem megsemmisítéssel és fehérjefeldolgozással
foglalkozó létesítmények;
- Növésnyi és állati szaporító anyag tárolására és kezelésére
szolgáló létesítmények;
- Élelmiszer feldolgozásra és előállításra szakosodott
létesítmények;
- Ellátórendszerben – logisztikai bázisok – jelentős
létesítmények

Mit tesz a hatóság az élelmiszerlánc-védelemért

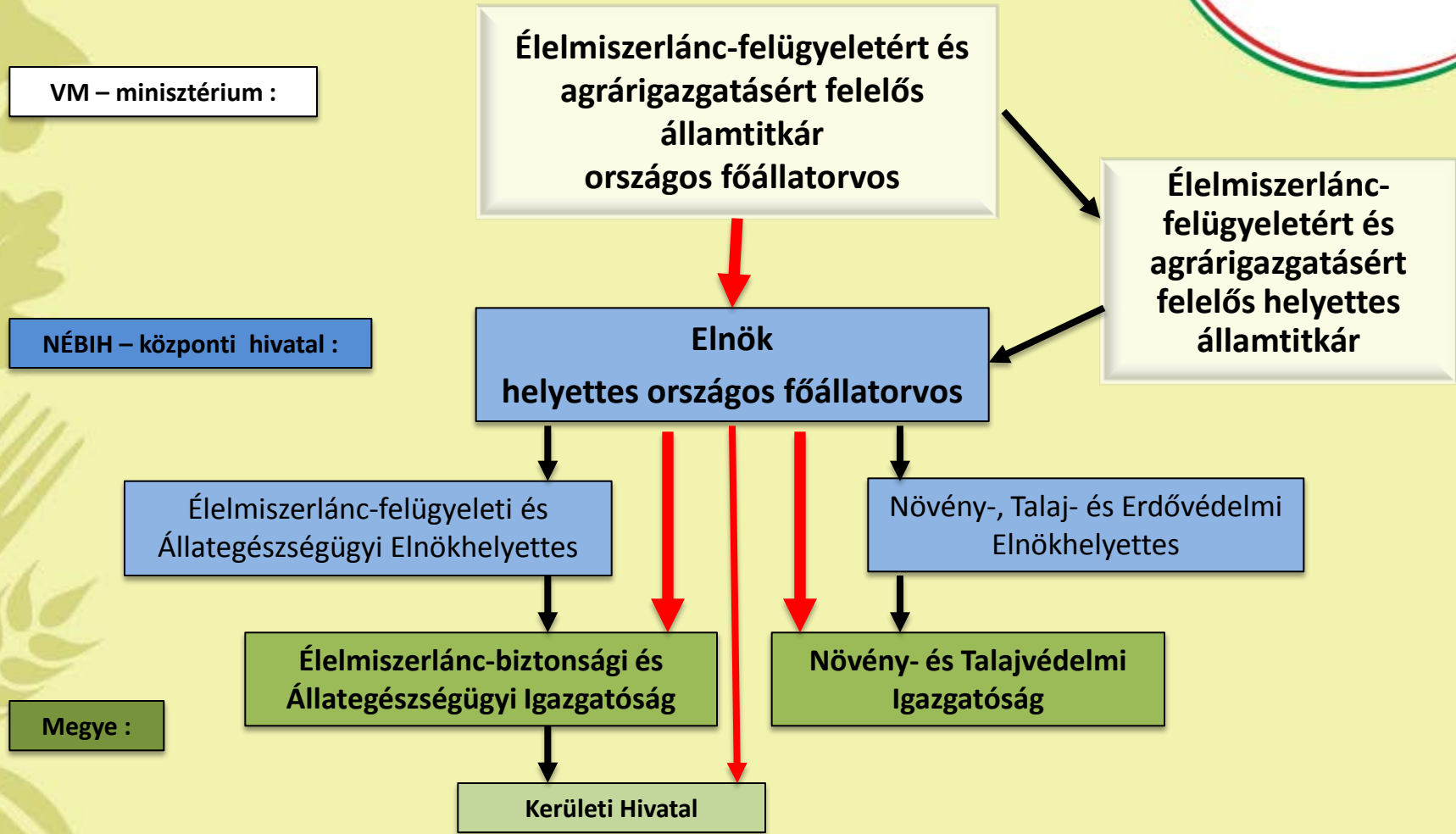
- Felkészül/rákészül – válságkezelési terv
  - közvetlen utasítási lánc erősítése – szimulációk
  - válság kommunikáció - szimuláció
  - azonnali beavatkozásra alkalmas csapat és felszerelés – kialakítás és fenntartása
- Együtt gondolkodás kockázat és megelőzése/kezelése egyensúlyon

Az élelmiszerlánc-felügyeleti utasítási lánc

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Megkezdtuk

egy a NÉBIH központi objektumában működő irányítási központ tervezését és megvalósítását, amely a létesítmények elhelyezkedésén túl, minden olyan adat megjelenítésére alkalmas lesz, melyek ezek ellenőrzésével, illetve havária helyzet bekövetkezésével összefüggésben releváns információkat hordozhat és segítheti a szakágak munkatársainak feladatellátását

**a NÉBIH csatlakozik a kormányzati szerveket összekötő
Egységes Digitális Rádiórendszerhez,**

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Köszönöm a figyelmet!

